

چکیده کتاب مبادی آفرینش

۱. تعریف معانی لغوی و اصطلاحی و قرآنی فقه.
۲. معرفی آیات و احادیث قرآنی در مورد فقه و فقیه.
۳. توضیح مراحل سه‌گانه ادراکات انسان.
۴. قرآن کریم فقه را جزء کدام ادراکات انسان می‌داند و انسان فقیه را چگونه تعریف می‌کند؟
۵. تعریف عقل از بیان امام صادق ع.
۶. معرفی سه حدّ اعلای کمالی که مافوق ندارد.
۷. توضیح این که هیچ‌کس در مکتب شیعه حق ندارد در حال عوامی و نادانی باقی بماند.
۸. در حدیثی از حضرت علی ع، مردم به سه دسته تقسیم می‌شوند.
۹. بهترین راه و مسیر جهت اثبات وجود خدا چیست؟
۱۰. معرفی کلمات چهارگانه حکمت.
۱۱. تقسیم حرکات طبیعی به دو قسم حرکات انتقالی و تکاملی.
۱۲. طرز استدلال به ماوراء طبیعت، حرکت از تغییرات طبیعت به ماوراء طبیعت است.
۱۳. برای هر متغیر، مغیر و مصالح تغییر لازم است.
۱۴. تفکیک اصول چهارگانه حکمت در طبیعت و ماوراء طبیعت.
۱۵. توضیح این که آفرینش از اصول متعددی بوجود آمده است.
۱۶. تعریف عرش خدا از بیان حضرت علی ع.
۱۷. خداوند متعال دو اصل نور و ظلمت را مبدأ سایر مشتقات قرار داده است.

۱۸. راه یافتن مبادی آفرینش در هستی چیست؟
۱۹. نظر سوفسطاییان در مورد هستی و پاسخ دانشمندان به آنها.
۲۰. اثبات این که هستی‌ها از نوع وجود هستند نه عدم.
۲۱. برای پیدایش تغییر در هر جا و در هر شیئی سه چیز لازم است.
۲۲. تعریف تضاد و تناقض در موجودات طبیعت بعنوان نام دوم تغییرات.
۲۳. تعریف ماده به عنوان یک حقیقت بسیط یکنواخت.
۲۴. اثبات تعدد اصول آفرینش از بیان امام محمد باقر ع.
۲۵. تعریف لوازم ذاتی و لوازم عرضی و ترکیبی ماده.
۲۶. تعریف مفهوم سازندگی.
۲۷. برای شکل و خاصیت دادن به ماده دو چیز نیاز است.
۲۸. منظور از صفات ذاتی ماده چیست؟
۲۹. اتصال مواد به یکدیگر با کمک یک چیز غیرمادی انجام می‌گیرد.
۳۰. منظور از ذرات اثیریست چیست؟
۳۱. توصیف محدودیت به عنوان یکی از صفات ذاتی ماده.
۳۲. اشاره به موت و سکون بعنوان یکی از لوازم ذاتی ماده.
۳۳. معرفی یکی از صفات ذاتی ماده بنام ظلمانیت و نورانیت.
۳۴. تعریف جامع و صحیح کلمه ظلمت.
۳۵. توصیف حالت ماده در وضع اولیه خود.

۳۶. راه اثبات این که نیروی حرکت و حیات و نورانیت در جسم، علتی سوای مادیت دارد چیست؟
۳۷. تعریف نیرو در ذات خود.
۳۸. اثبات این که ماده متحرک در خود دارای دو حقیقت (ماده و نیرو) است.
۳۹. ظهور آثار مختلف از یک فرد و از یک حقیقت ممتنع است.
۴۰. تفاوت جسم متحرک با جسم ساکن در چیست؟
۴۱. اثبات این که حیات، اثر ذاتی مواد عالم و یا هر اصلی که از آن حیات بوجود می آید نیست.
۴۲. فرمایش امام محمد باقر ع در جلد چهاردهم کتاب بحار در مورد ظهور موت و حیات.
۴۳. توضیح اختلاف مواد عالم در نورانیت و ظلمانیت.
۴۴. تعریف نور و ظلمت در نظر فلاسفه یونان و نوع پاسخ به آنها.
۴۵. مبادی آفرینش غیر از آفریننده است.
۴۶. همه جا کار و کوشش برای استفاده از خواص ترکیبی اجزاء مرکب با یکدیگر است نه برای استفاده از خواص ذاتی.
۴۷. ضرورت و لازمه وجود قانون زوجیت.
۴۸. مروری بر بحث‌های گذشته پیرامون دوگانگی اصول طبیعت و دوگانگی مبادی آفرینش.
۴۹. راه بدست آوردن حالات اولیه ماده، حرکت از کمال به نقص است.
۵۰. تعریف تجزیه کمی و تجزیه کیفی مواد عالم.
۵۱. تعریف ماده در نهایت تجزیه کمی از بیان حضرت زهرا س.
۵۲. اثبات این که تمامی اختلافات در طبیعت نتیجه ترکیب دو حقیقت (مبادی آفرینش) است.

۵۳. تعریف کلمات بسیط و مجرد برای موجودات بدو آفرینش .
۵۴. تعریف ماده به ذات خود.
۵۵. تعریف واحد عددی و واحد مبدئی.
۵۶. علت این که مادیون عالم ماده را ازلی می‌دانند و همین ماده را مبدأ و منتهای آفرینش می‌شناسند چیست؟
۵۷. به چه علت ماده را واحد عددی می‌شناسیم؟
۵۸. تعریف نامتناهی.
۵۹. اینکه مخلوقات خدا از نظر عدد نامتناهی هستند به معنای قدرت شمارش است نه آنچه ساخته‌اند و شمرده‌اند.
۶۰. تعریف واحد مبدئی.
۶۱. اثبات این که جهان و انسان، مظهر تحولات و تغییرات بی‌شماری هستند که بنام‌های مختلف نامیده می‌شوند.
۶۲. دلیل این که علمای طبیعت فقط یک اصل در طبیعت قائلند چیست؟
۶۳. تعریف امام رضاع از حروف طبیعت و یا اصول یکنواخت و بسیط و فاقد کمّ و کیف.
۶۴. پاسخ امام رضاع به عمران صابی راجع به معنای حروفی که بجز خود معنی ندارند.
۶۵. توصیف ماده اولیه از بیان حضرت زهرا س.
۶۶. تعریف کیفیت و معرفی اصول چهارگانه کیفیت.
۶۷. تعریف روح استمساک.

۶۸. منشأ و مبدأ تمام کیفیت‌ها در عالم، یک حقیقت به اسم روح است.
۶۹. به چه دلیل ما یک جسمی را زنده می‌دانیم و نام آن را حیوان می‌گذاریم؟
۷۰. تمام مراتب شش‌گانه روح (استمساک، حرکت، نماء، حیات، روح‌القدس و روح‌الایمان) یک حقیقت هستند که با یکدیگر تفاوت درجات و مراتب دارند.
۷۱. دلیل نام‌گذاری‌های مختلف بر روی این یک حقیقت (روح) چیست؟
۷۲. کیفیت نور از نظر دانشمندان علوم طبیعی و قرآن.
۷۳. اختلاف نمایش‌ها در طبیعت اثر ترکیب دو حقیقت با یکدیگر و اثر دوگانگی موجودات طبیعت است.
۷۴. در بیان امیرالمؤمنین ع: عرش خدا نور عالم طبیعت است که منشأ پیدایش رنگ‌های مختلف می‌گردد.
۷۵. انطباق انوار اربعه با طبیعت در بیان امیرالمؤمنین ع.
۷۶. اگر ما از مواد طبیعت رنگ را بگیریم آن رنگ پس از آنکه از طبیعت جدا می‌شود چیست؟ ماده رنگین پس از آنکه رنگ خود را رها می‌کند چیست؟
۷۷. معرفی اصول شش‌گانه (سته) طبیعت.
۷۸. تعریف لون غیر مصبوغ از بیان مولا ع.
۷۹. پاسخی در ردّ فرضیه طبیعیون و مادیون که می‌گویند فقط یک حقیقت بنام ماده است که در لباس و حرکات و عوارض به این شکل‌ها خود را نمایش می‌دهد.
۸۰. انوار در نهاد خود چهار جزء (رنگ) است که هر کدام مکان مخصوصی داشته و در ذات و نهاد خود یک موجود مستقل هستند.
۸۱. اثبات این که نورها و رنگ‌ها در ذات خود مختلف و متفاوتند که در جلوه‌های مختلف ظاهر می‌گردند.

۸۲. دلیل این که می‌گوییم لباس طبیعت سفید است که خدا یکسره آن را به نور سفید شارژ کرده چیست؟
۸۳. بهترین راه کشف حقیقت نور، مقایسه آن با ماده است.
۸۴. حقایق جهان، از نظر محدودیت و عدم محدودیت به سه قسم تقسیم می‌شود.
۸۵. ماده در قیاس با جهان نور مانند قیاس صفر با عدد نامتناهی است.
۸۶. فرمایش امام صادق ع در تعریف نامحدود بودن نور.
۸۷. به علت خصیصه تناهی و عدم تناهی، جهان ماده را واحد عددی و جهان نور را واحد مبدئی نام گذاری می‌کنیم.
۸۸. توضیح اتصالی بودن نور بعنوان یک خصیصه آن.
۸۹. منظور از عروه الوثقی در این آیه شریفه «فَقَدْ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى لَأَنْفِصَامَ لَهَا وَ اللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ» چیست؟
۹۰. کیفیت پیدایش سخن و کلام.
۹۱. اثبات این که علم و دانش در وجود انسان، از نوع مجردات است.
۹۲. کیفیت ثبت اطلاعات در نفس انسان.
۹۳. تجزیه نور غیر از تجزیه ماده است.
۹۴. تعریف فرشته از بیان مولا امیرالمؤمنین ع (ثُمَّ فَتَقَّ مَا بَيْنَ السَّمَوَاتِ الْعُلَا ، فَمَلَأَهُنَّ أَطْوَارًا مِنْ مَلَائِكَتِهِ) و ضرورت بکاربردن کلمه اطوار به جای افراد.
۹۵. توضیح این که تجزیه نور یا تعدد انوار، منافات با نامتناهی بودن آن ندارد.
۹۶. ذات مقدس خداوند متعال مبدأ آفرینش نیست بلکه مبدع آن است.

۹۷. تعدّد آثار ارادی، غیر از تعدّد و تجزیه در ذات مقدس است.
۹۸. دانستن ذات مقدس خداوند متعال به عنوان مبدأ هستی‌ها چه اشکالی بوجود می‌آورد؟
۹۹. تعریف مفاهیم تداخل، تراحم و تعانی.
۱۰۰. پاسخ امام صادق ع به شخصی که سؤال می‌کند یابن رسول‌الله آیا خدا می‌تواند کره زمین را در یک تخم مرغی چنان جای بدهد که حجم کره زمین کوچک نشود و حجم تخم مرغ هم بزرگ نگردد؟! بیان سخن مولای معنای فاعلیت خداوند متعال که می‌فرماید: «فاعلٌ لا یاضطراب حرکه».
۱۰۱. معرفی اقسام محالات و تعریف آنها.
۱۰۲. بیان اختلاف نظر دانشمندان در مورد آیه: ان الله علی کل شیء قدیر.
۱۰۳. تعریف کلمه عدم و علت این که چرا عدم‌خواهی و عدم‌خواستن از خداوند متعال یا از هر قادر توانایی غلط است.
۱۰۴. منظور امیرمؤمنان ع در صفت قدّم خداوند متعال: سَبَقَ الْاَوْقَاتُ كَوْنَهُ وَالْعَدَمُ وَجُودُهُ (وجود خدا بر زمان و عدم سبقت گرفته است) چیست؟
۱۰۵. علت این که محالات را محال دانستند چیست؟
۱۰۶. تعریف عدم مطلق و تفاوت آن با اعدام.
۱۰۷. تعریف اجتماع نقیضین.
۱۰۸. بحث وجود و ماهیت در نظر فلاسفه و حکمت قرآن.
۱۰۹. اثبات تعدد اصول آفرینش در پاسخ به فرضیه‌های فلاسفه، از بیان امام محمد باقر ع.
۱۱۰. توضیح امکان تداخل وجودات متباین در یکدیگر.

۱۱۲. معنای این که خدا یک وجود نامتناهی است، چیست؟
۱۱۳. به چه علت نمی‌توان معتقد به یک اصل و یک حقیقت در مبادی مشتقات بود؟
۱۱۴. اثبات این که تزاحم و تعانی و تداخل از خواص ماده و جسم است نه مجردات.
۱۱۵. خلاصه‌ای از بحث‌های گذشته.
۱۱۶. ضرورت تجزیه کمی و کیفی برای رسیدن به اصولی که در ذات خود فاقد قابلیت تجزیه کمی و کیفی هستند.
۱۱۷. معرفی اصول سبعة (هفتگانه) هستی.
۱۱۸. توضیح این که اگر اصلی نبود، فروع ظاهر نمی‌شد و اگر اصول در لباس فروع باشد تفکیک بین اصل و فرع محال و ممتنع است.
۱۱۹. ایراد فلسفه یونان و وحدت وجودی‌ها بر تعدد اصول هستی.
۱۲۰. اثبات این که مخلوقات مسبوق به عدم بوده و حادث شده‌اند.
۱۲۱. آیا آفریننده عالم مانند خود عالم، حادث و مسبوق به عدم است؟
۱۲۲. آیا آن هستی قدیم و ازلی، همان‌طور که از نظر زمان نامتناهی است و محدود به حدی نمی‌شود از نظر مکان هم نامتناهی است یا ممکن است یک موجود محدود در یک مکان نامتناهی باشد؟
۱۲۳. تعریف دو کلمه خلاً و ملاً.
۱۲۴. تعریف اثر ذاتی و ارادی و اثبات این که مخلوقات اثر ارادی خدا هستند نه اثر ذاتی او.
۱۲۵. راه تفکیک آثار ذاتی و ارادی.
۱۲۶. تعریف ذات مقدس خداوند متعال از بیان امیرالمؤمنین ع.

۱۲۷. توضیح این که آیا بدون مبدأ و بدون سابقه چیزی قابل ظهور است؟ ایجاد بدون سابقه و یا ایجاد لامن

شیئی چگونه قابل تصور است؟

۱۲۸. اثبات این که فضا یا خلأ مانند وجود خدا نامتناهی است اما با وجود خداوند برابری نمی‌کند.

۱۲۹. بیان کیفیت وجود خداوند متعال در کتاب کافی و نفی وجود زمان و مکان از خدا.

۱۳۰. پاسخ امام رضا ع به عمران صابی پیرامون این که آیا خداوند پیش از آن که خلقی را خلق کند، خودش

را می‌شناخت و خودش را می‌دانست یا خیر؟

۱۳۱. تغییر در مخلوقات نشان از حدوث آنها دارد.

۱۳۲. حکمت وجود این همه تغییرات و اختلافات و تناقض و اضداد و مثبت و منفی دلیل حرکت کاروان

آفرینش بسوی یک مقصد معلوم و یا نامعلوم است.

۱۳۳. مبادی آفرینش در مقایسه با سایر مشتقات به معنای اشیاء منهای حرکت و تغییر است.

۱۳۴. آیا تغییرات و اختلافات فقط محصول کم و کیف است تا اگر کمیت‌ها و کیفیت‌ها مرتفع گردد اختلاف

وجود نداشته باشد، یا اینکه اختلاف و تغییر در کمیت‌ها و کیفیت‌ها از مبادی سرچشمه می‌گیرند که

اگر در مبادی دوئیت و اختلاف نباشد در مشتقات از آن مبادی نیز اختلاف ظاهر نمی‌شود؟ (بیان

نظریات فلاسفه یونان و امام محمد باقر ع)

۱۳۵. معرفی سه عملی که اختصاص به اراده خداوند متعال دارد.

۱۳۶. تعریف ماوراء طبیعت از فرمایشات امام محمد باقر ع و امام صادق ع.

۱۳۷. تعریف مجردات و راه ورود به ماوراء طبیعت.

۱۳۸. تعریف راسخون در علم از بیان امیرالمؤمنین ع.

۱۳۹. معرفی دو قسم حرکات علمی.
۱۴۰. علت این که خداوند در معرفی علم بر قلب پیامبر ص کلمه علی بکار می برد اما در معرفی علم بر امت کلمه الی چیست؟
۱۴۱. در حرکات تکاملی و مسافرت بسوی علم و دانش، چه موقع مقصد قابل رؤیت است؟
۱۴۲. معرفی کفر و مادیت به عنوان موانع حرکت در مسیر تکاملی.
۱۴۳. حکمت قرآن از بیان جمله حجراً محجوراً به مجرمین چیست؟
۱۴۴. تعریف کلمه برهان و احتجاج و این که چگونه خط برهان و احتجاج در اختیار تمامی افراد بشر و هر کسی که مجهز به نیروی فهم است قرار می گیرد؟
۱۴۵. چرا خداوند برای حرکت به طرف خانه خدا کلمه حج را بکار برده است و یکچنین زیارتی را حج نامیده است؟
۱۴۶. علت این که خداوند، دلایل ابراهیم ع را حجت معرفی می کند و می فرماید: وَ تِلْكَ حُجَّتُنَا آتَيْنَاهَا إِبْرَاهِيمَ، چیست؟
۱۴۷. تعریف کلمه جدل، نقطه مقابل برهان و احتجاج.
۱۴۸. معرفی دو نقشی که جدلی ها از مجادله خود ایفاء می کنند.
۱۴۹. بیان فنّ جدلی ها در اثبات اینکه آیا طبیعت قدیم است یا حادث.
۱۵۰. ناتوانی ما انسان ها از درک کیفیت تغییرات داخلی ماده و عدم قدرت بر ایجاد یکچنین تغییراتی، دلیل عدم وجود عامل این تغییرات نیست.
۱۵۱. معرفی سه عملی که در حج مکروه دانسته شده است.

۱۵۲. برهان و احتجاج از واجبات حج شمرده شده است.
۱۵۳. در دین اسلام شناختن اصول دین بعنوان پایه‌های استدلال و برهان، امری است اجتهادی نه تعبّدی و تقلیدی.
۱۵۴. ما و آنچه در برابر ما دیده می‌شود خیالات و موهومات نیست.
۱۵۵. آیا هستی‌ها به حقیقت ذاتی خود نمود پیدا کرده‌اند؟ یعنی خودشان حقایقی هستند که دیده می‌شوند و محسوس هستند، یا حقایق در لباس جلوه‌هایی وانمود شده‌اند که آن جلوه‌ها بجز عرض و عدم چیزی نیست؟
۱۵۶. تغییرات در عالم طبیعت مانند خودِ طبایع و حقایق غیرقابل انکار است.
۱۵۷. پیدایش هر نوع تغییر، خواه تغییر کمی مطلق باشد و یا تغییر کیفی مطلق و یا تغییر کمی و کیفی باهم، مبتنی بر وجود سه اصل است که بدون اتکاء به این سه اصل، پیدایش تغییر محال و ممتنع است.
۱۵۸. پیدایش تحول و تغییر در یک هستی و یا در یک حقیقت، بدون استفاده از شیئی سوای آن حقیقت، محال است.
۱۵۹. ظهور اختلافات و تغییرات در مشتقات مبادی، راه اثبات تعدد مبادی مشتقات است.
۱۶۰. معرفی دو واژه تضاد و تناقض.
۱۶۱. پیدایش مفهوم عدم بعد از ظهور موجود حادث بوده و وجود بر عدم سبقت دارد. (سبق الاوقات کونه و العدم وجوده)
۱۶۲. مصداق تناقض، یک شیئی موجود است در دو حالی که واجد یا فاقد صفت خاص باشد.
۱۶۳. اثبات این که حتی تصور عدم مطلق محال و ممتنع است.

۱۶۴. برای پیدایش دو شیء متضاد، لااقل احتیاج به سه اصل و برای پیدایش مفهوم تناقض لااقل دو اصل لازم است.

۱۶۵. خداوند متعال در آیه: خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ (ملک) و جَعَلَ الظُّلُمَاتِ وَالنُّورَ (انعام)، دو امر موت و حیات و ظلمت و نورانیت را امر وجودی می‌داند که به عدم تعلق نمی‌گیرد.

۱۶۶. در یک حقیقت به تمام معنا بحث و بسیط، پیدایش تحول چه خودبخود باشد چه به ارادهٔ عامل، محال و ممتنع است.

۱۶۷. پاسخ قرآن به فرضیه‌هایی که ریشهٔ تمام تحولات را یک اصل و یک مبدأ می‌دانند.

۱۶۸. تضاد در موجودات طبیعت به دلیل نمایش مبادی آفرینش به دو صورت است، نه به دلیل وجودی مبادی.

۱۶۹. پیدایش تضاد در صفات اشیاء است نه در ذوات آن‌ها.

۱۷۰. پیدایش مراتب کمی و کیفی در یک حقیقت محال و ممتنع است.

۱۷۱. اگر قائل به تعدد مبادی آفرینش باشیم از خط توحید خارج نشده‌ایم.

۱۷۲. خروج شیئی از وضعیت ذاتی و صفات ذاتی خود محال و ممتنع است مگر اینکه این خروج بوسیلهٔ ترکیب دو اصل با یکدیگر انجام گیرد.

۱۷۳. علت محال بودن تغییر در ذات مقدس خداوند متعال چیست؟

۱۷۴. تبدیل ذوات به یکدیگر محال و ممتنع است، منظور از تبدیل چیست؟

۱۷۵. تبدیل ذات حتی یک درجه مشکل‌تر از اجتماع مثلین است. یعنی چه؟

۱۷۶. کسانی که قائل به تبدیل ذوات به یکدیگر هستند، قائل به تناسخ ارواح شده‌اند.

۱۷۷. تعریف ذات و استقلال ذوات موجودات، مخصوصاً ذات انسان‌ها.
۱۷۸. آیا مبادی پیدایش روابط بین مخلوقات، مستغنی از ذات خداوند متعال است و خداوند متعال فقط یک روابطی ایجاد کرده است؟! یعنی آفریننده، آفریننده روابط است نه آفریننده ذوات؟
۱۷۹. خداوند متعال اعدام کننده اشیا نیست که آنها را ایجاد کرده، بلکه تغییر دهنده و تکامل دهنده موجودات است.
۱۸۰. اثبات این که آنچه در طبیعت واقع می‌شود فقط تکامل و تغییراتی است که بر پایه آن تکامل پیدا می‌شود نه نابودی اشیا و نه هم تبدیل ذوات به یکدیگر.
۱۸۱. بیان نظر فلاسفه راجع به مبحث تبدیل و تبدل ذوات.
۱۸۲. اجزاء یک موجود مرکب فاقد اثر ترکیبی هستند، یعنی چه؟
۱۸۳. تحصیل حاصل به چه معنا است؟
۱۸۴. هدف از ایجاد تحول و ترکیب روی مصنوعات چیست؟
۱۸۵. توضیح مبحث اختلاف تباینی.
۱۸۶. اختلاف موجودات عالم با یکدیگر به کیفیتی که با هم وجه اشتراکی داشته باشند، برهان چیست؟
۱۸۷. با توجه به آیه ۱۴۳ سوره بقره: وَ كَذَلِكَ جَعَلْنَاكُمْ أُمَّةً وَسَطًا می‌توانیم کشف کنیم که ما انسان‌ها از نظر خلقت و آفرینش در حد وسط قرار گرفته‌ایم.
۱۸۸. انسان در حرکت خود از طریق تجزیه کمی و کیفی هنوز به مبادی آفرینش نرسیده است.
۱۸۹. رسیدن به مبادی آفرینش، یعنی رسیدن به جایی که هیچ خاصیت ترکیبی وجود ندارد.
۱۹۰. منظور از تعدد و اختلاف در مبادی آفرینش چیست؟

۱۹۱. این که گفته شده فوق هر عددی، مبادی اعداد است، به چه معناست؟
۱۹۲. اختلاف تمامی موجودات عالم با یکدیگر، اختلاف شکلی و هندسی در محدوده کمیت و کیفیت است. ولیکن اختلاف مبادی آفرینش با یکدیگر اختلاف ذاتی و نهادی است.
۱۹۳. بین وجود خدا و وجود خلق خدا، تباین وجودی است و هیچ نوع شباهتی (صوری و هندسی) با یکدیگر ندارند.
۱۹۴. تعریف جعلیات و اقسام آن.
۱۹۵. تفاوت اعتباریات و جعلیات با واقعیات و طبیعیات.
۱۹۶. اثبات این که انسان‌ها آنچه در خود و آنچه در طبیعت مشاهده می‌کنند عین حقیقت و واقعیت است نه اینکه تنها صورت‌ها و رابطه‌هایی باشد که با تصور انسان، موجودیت آن ثابت و با عدم تصور، موجودیت آن لغو شود.
۱۹۷. در نظر مرحوم ملاهادی سبزواری: هر چیزی در چهار جا و در چهار محل موجودیت دارد.
۱۹۸. ما و هر آنچه در طبیعت هست، واقعیات و حقیقت‌ها هستند که اگر ما بدن‌بال خود و طبیعت حرکت کنیم، به سوی حقیقت و واقعیت رفته‌ایم نه به سوی هیچ و پوچ.
۱۹۹. اثبات این که در ماوراء وجودی عالم طبیعت، حقایق دیگر غیرمادی وجود دارد.
۲۰۰. بیان خلاصه‌ای از طرح موضوع براهین.
۲۰۱. معرفی اصول سبعة آفرینش.
۲۰۲. تعریف صمدانیت خدا از بیان امام محمد باقر ع.

۲۰۳. خداوند متعال برای ایجاد مخلوقات، از خود مایه‌گذاری نمی‌کند که او به جای علت باشد و موجودات به جای معلول و مشتقات.

۲۰۴. خداوند متعال در جهان آفرینش، نمونه‌ای و کفو و همتایی ندارد.

۲۰۵. آیا اصول سته آفرینش (انوار خمسه به اضافه ماده) به عنوان مصالح ساختمانی موجودات عالم، مانند وجود خدا، ازلی و ابدی بوده یا این اصول مسبوق به عدم بوده و ملحق به عدم خواهد بود؟

۲۰۶. تعریف کلمات جعل، ابداع، خلق.

۲۰۷. بیان دلایل نقلی در ایجاد بدون سابقه مبادی آفرینش و رفع مبدئیت از وجود خداوند متعال.

۲۰۸. معرفی خواص ذاتی ماده.

۲۰۹. آیه ۱۲ سوره یاسین و آیه ۹۳ سوره مریم، برهانی است روشن بر محدودیت و معدودیت تمامی موجودات و مخلوقاتی که خداوند متعال آفریده است.

۲۱۰. کیفیت ربط محدود به نامحدود در سیر معراجی حضرت رسول اکرم ص چگونه است؟

۲۱۱. نامحدود بودن خدا از نظر زمان و مکان، او را ازلی و ابدی کرده است.

۲۱۲. تعریف خلأ داخلی و خارجی در اثبات نامحدودیت مکانی خداوند متعال.

۲۱۳. بیان عدم تناهی خدا در هدف.

۲۱۴. ربط حادث به قدیم در سه مرحله زمان و مکان و هدف تعریف می‌شود که معزل وحدت وجودی‌ها است.

۲۱۵. اثبات این که خلاق اثر ذاتی خالق نیستند بلکه اثر ارادی او هستند.

۲۱۶. زمان و مکان، یک موجود حادث نیستند. بلکه از لوازم ذاتی و وجودی موجود حادث هستند که به همراه حدوث شیئی بوجود می‌آید.

۲۱۷. فرمایش مولاع در وصف قدمت ذاتی خداوند متعال «سبق الاوقات كونه و العدم وجوده».
۲۱۸. برهان اثبات اراده ابداعی خداوند متعال، اشتراك جزء و كل در مسائل مربوط به يكديگر است.
۲۱۹. تعريف فقر ذاتی و این كه موجودات عالم تقریباً در دو جا فقر ذاتی دارند.
۲۲۰. تمام مخلوقات با خدای خود تأخر زمانی دارند یعنی چه؟
۲۲۱. دلیل عدم قابلیت ظهور فاصله (از ازل تا بدو آفرینش)، عدم تناهی آن است.
۲۲۲. رابطه خلق با خالق یک رابطه حدوث زمانی و قدم است.
۲۲۳. ارتباط بین محدود با نامحدود از نظر مکانی.
۲۲۴. قدرت آفرینندگی خداوند هرگز به انتها نمی‌رسد.
۲۲۵. آفرینش در ارتباط با آفریننده و آفرینندگی نامحدود است و در ارتباط به آنچه آفریده شده محدود.
۲۲۶. قدرت خداوند به این حقیقت تعلق نمی‌گیرد كه از آنچه آفریده رفع محدودیت نماید.
۲۲۷. دلیل قابل رفع نبودن خلاً زمانی و مکانی بین خدا و مخلوقات چیست؟
۲۲۸. اثبات این كه ابعاد ثلاثه از لوازم ذاتی ماده است.
۲۲۹. توضیح این كه جهان مواد و تمام مخلوقات، محدود است.
۲۳۰. تعريف صفات ذاتی و ارادی خداوند از بیان امام رضاع.
۲۳۱. خلاق به اراده ابداعی خدا و اراده ابداعی خدا به ذات خدا مربوط می‌شود.
۲۳۲. بیان نظر فلاسفه پیرامون ربط حادث به قدیم.
۲۳۳. علت غایی، علت تامه ظهور مخلوق و مصنوع به اراده خداست.
۲۳۴. تعريف كمیت و مبادی آن.

۲۳۵. تعریف کیفیت و مبادی آن.

۲۳۶. مبادی ظهور کیفیت‌ها غیر از مبادی ظهور کمیت‌هاست.

۲۳۷. ظهور مراتب و درجات در یک جسم یا یک فرد انسان و حیوان مربوط به استفاده بیشتر یا کمتر از مبادی کیفیت است.

۲۳۸. کیفیت بدون کمیت و کمیت بدون کیفیت قابل ظهور نیست.

۲۳۹. آیا اعداد عالم و موجودات جهان از نظر کثرت و قلت عددی و از نظر کمتر و زیادتر بودن، مطلوب خدا و انسان‌ها هست؟

۲۴۰. هدف خداوند متعال از آفرینش چیست؟

۲۴۱. حضرت علی ع در وصف فعلیت خداوند متعال می‌فرماید: فاعلٌ لا باضطرابٍ حَرَكه.

۲۴۲. آیا خدا پیش از آفرینش جهان و انسان، خود را می‌شناسد و عارف به خود هست؟ (مناظرهٔ عمران صابی با امام رضا ع)

۲۴۳. ظهور موجودیت هر کسی و هر چیزی متوقف بر دو اصل است.

۲۴۴. تنها رابط بین انسان با خالق خود، علم و معرفت اوست.

۲۴۵. تجهیزات وجودی انسان تا پیدایش رابطه بین او و خدا.

۲۴۶. حقیقت فرشتگان در مقایسه با آدم.

۲۴۷. کیفیت وحی و جبرائیل.

۲۴۸. اثبات این که تنها موجود دانا و آگاه که بر پایهٔ خلقت و آفرینش خود می‌تواند بداند و آگاهی بدست آورد و قابل مخاطبه باشد همین انسان است.

۲۴۹. عدم تناهی انسان در مقتضیات علم و ایمان، قانع کننده خداوند متعال در هدف او از آفرینش است.
۲۵۰. معنای نامتناهی بودن خدا در هدف چیست؟
۲۵۱. لازمه لغویت هدف خدا چیست؟
۲۵۲. انسان مخلوقی است که فقط در ارتباط با خدا و جلب رضایت او، آرامش و آسایش پیدا می کند.
۲۵۳. انسان آخرین و کاملترین پدیده ای است که می تواند قانع کننده و اشباع کننده خدا در وصول به هدف باشد.
۲۵۴. معرفی قرآن اکبر در سوره نجم، مربوط به معراج تکاملی حضرت رسول ص است.
۲۵۵. توضیح و تفسیر کلمه تدلی در آیه: **ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّى فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ**.
۲۵۶. بیان اهمیت علت غایی در آفرینش.
۲۵۷. معرفی خدا و خلق خدا بعنوان دو کاروانی که در ازل یا بدو تاریخ زمانی حرکت کرده اند تا به مقصد واقعی یا مدینه فاضله برسند.
۲۵۸. تعریف فاصله زمانی در ارتباط با مبحث قدیم و حادث.
۲۵۹. تعریف فاصله مکانی در ارتباط با مبحث قدیم و حادث.
۲۶۰. تعریف فاصله وجودی در ارتباط با مبحث قدیم و حادث.
۲۶۱. توضیحی پیرامون فاصله وجودی دو شیء با یکدیگر و یا تباین وجودی آنها.
۲۶۲. تفاوت نظریه فلاسفه وحدت وجود در مورد موارد فوق (فاصله زمانی، مکانی، وجودی) با قرآن.
۲۶۳. ربط حادث به قدیم فقط از طریق هدف ممکن است.
۲۶۴. تعریف ارتباط ذاتی و تکوینی و تفاوت آن با ارتباط ارادی و اختیاری.

۲۶۵. تفسیر امام رضاع از سوره رعد «رَفَعَ السَّمَاوَاتِ بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا» به معنای آسمان و زمین روی ستونی قرار گرفته‌اند که شما آن پایه و ستون را نمی‌بینید.

۲۶۶. آیا ارتباط خلاق و مخصوصا انسان‌ها به وجود خداوند متعال، ذاتی و تکوینی است یا این ارتباط ارادی و اختیاری است؟ (بیان نظریه وحدت وجود و قرآن و احادیث آل محمد ص)

۲۶۷. علت این که فلاسفه قائل به اشتراک وجود شده‌اند چیست؟

۲۶۸. دلیل این که تمام کسانی که قائل به یک حقیقت و یک هستی هستند قائل به تحولات داخلی و نهادی یا باصلاح حرکات جوهری هستند، چیست؟

۲۶۹. کسانی که فقط ماده را مبدأ تمامی هستی‌ها و پدیده‌های طبیعت می‌دانند، بایستی ثابت کنند که ماده در ذات خود یک حقیقت غنی و مستغنی است که می‌تواند هر چیز را از خود بوجود آورد و در خود بسازد و از خود نمایش بدهد و به چیز دیگری غیر خود نیاز نداشته باشد.

۲۷۰. بیان اشتباه فلاسفه و مادیون عالم در اعتقاد به یک هستی و مبدئیت همان هستی برای پیدایش مخلوقات.

۲۷۱. سرچشمه پیدایش مخلوقات یک حقیقت است و یا این که هر کدام از آن‌ها مبدأ مستقلی دارند و مبادی از یکدیگر جدا هستند؟

۲۷۲. نظر فلاسفه و قرآن در مورد ارتباط خدا با مبادی مخلوقات چیست؟

۲۷۳. ظهور روح اجسام به کیفیت تعلق و اتصال است نه به کیفیت انتقال و ترکیب.

۲۷۴. تعریفات و تعبیرات قرآن و احادیث در شناخت روح.

۲۷۵. علت تحول و تکامل هر چیزی از داخل و در داخل وجود خود چیست؟

۲۷۶. معرفی چهار علت یا چهار کلمه حکمت در پیدایش مخلوقات.

۲۷۷. آیا در همان ظرفی که خداوند مخلوق خود را می‌سازد، تمامی مصالح ساختمانی موجود است یا خداوند در همان ظرف زمانی و مکانی، آنچه لازم دارد ایجاد می‌کند؟ یا این که مصالح ساختمانی در جای دیگر هست یا در جای دیگر خدا می‌سازد و از آنجا نقل مکان می‌دهد و آنها را در ظرف مکانی صنعت خود حاضر می‌کند؟

۲۷۸. یکی از مسائلی که حقیقتاً بشریت را به اشتباه انداخته و از این اشتباه منکر خالق شده‌اند این است که ساخت هر چیزی از داخل و در داخل آن شروع می‌شود و نقل و انتقالی صورت نمی‌گیرد.

۲۷۹. تعریف فقر ذاتی و غنای ذاتی.

۲۸۰. تعریف نقیض و ضدین.

۲۸۱. فقر و غنا و نور و ظلمت و سکون حرکت و موت و حیات در برابر یکدیگر متناقض هستند یا متضاد؟

۲۸۲. علت این که اجتماع نقیضین قابل توجه و اعتبار نیست چیست؟

۲۸۳. امیرالمؤمنین ع در قسمتی از بیانات خود در وصف قدّم خداوند متعال می‌فرمایند: وجود خدا بر عدم سبقت دارد (سَبَقَ الْاَوْقَاتُ كَوْنُهُ وَالْعَدَمُ وَجُودُهُ).

۲۸۴. تمامی آیات و بسیاری از احادیث در کتاب کافی و در جلد چهارده بحار، دلالت دارد بر این که مفاهیمی بنام موت و حیات و ظلمت و نور و امثال آن، صرفاً یک مفاهیم عدمی در مقابل مفاهیم وجودی نیستند، بلکه آنها یک واقعیت و یک حقیقت هستند که مبدأ پیدایش نور و ظلمت و یا موت و حیات شده‌اند.

۲۸۵. خداوند متعال در ذات خود یک حقیقتی است حی و قیوم، غنی و عالم.

۲۸۶. زمان و مکان یک مفاهیم عرضی و اعتباری هستند نه یک واقعیت و حقیقت.

۲۸۷. تعریف مبادی آفرینش و اثبات جدایی‌شان از خالق.

۲۸۸. اثبات موجودیت مبادی آفرینش.
۲۸۹. خداوند متعال با جمله لم یلد و لم یولد، خود را به غنای ذاتی وصف می‌کند و عنوان مبدئیت و اشتقاق را از ذات خود نفی می‌کند.
۲۹۰. مبادی آفرینش در ذات خود فقر محض هستند و علت فقر آنها.
۲۹۱. اشتباه فلاسفه در مبحث سیر نزولی و صعودی و بیان راه درست آن بر اساس قرآن.
۲۹۲. رابطه فقر ذاتی با نیاز و احتیاج.
۲۹۳. حدیثی از حضرت علی ع: مَنْ تَفَاوَرَ افْتَقَرَ به معنای این که هرکس فقر خود را ظاهر سازد دو برابر فقیر می‌شود.
۲۹۴. اثبات این که ماده در وجود خود، فاقد غنای ذاتی است.
۲۹۵. راه اثبات غنای ذاتی خداوند چیست؟
۲۹۶. توضیحی پیرامون ذات و ذاتیات در اثبات فقر ذاتی مواد طبیعت یا مصالح ساختمانی آفرینش.
۲۹۷. راه اثبات این که هر نوع اثر و خاصیت و شکل و قیافه و رنگ و بی‌رنگی که در جهان ظاهر شده است همه این آثار و خاصیت‌ها، خاصیت ترکیبی است نه خاصیت ذاتی.
۲۹۸. کیفیت ماده در تجزیه کمی و کیفی آن از بیان حضرت زهرا س.
۲۹۹. آیا می‌توان گفت ماده و سایر مصالح ساختمانی آفرینش در ذات خود نیازمند به آفریننده نیستند، بلکه یک ذوات ازلی بوده‌اند که خداوند روی آن‌ها عمل نموده و به این صورت‌ها درآورده است؟
۳۰۰. تعریف فقر ابتدایی و فقر عرضی برای ماده.

۳۰۱. مبادی آفرینش، بدون سابقه و به اراده ابداعی خداوند متعال ایجاد شده است و بین مبادی آفرینش با وجود

خداوند متعال فاصله زمانی و مکانی و وجودی بوده است.

۳۰۲. پاسخ امام محمد باقر ع در جلد ۱۴ بحار به این سوال که اولین چیزی که خدا خلق کرد چه بوده؟